

MARTINO SIGNORETTO, *Metafora e didattica in Proverbi 1-9*, Cittadella Editrice, Assisi 2006, 288 s. (Studi e ricerche. Sezione biblica)

Martino Signoretto jest kapłanem diecezji werońskiej, wykładowcą introdukcji i egzegezy Starego Testamentu w Studium Teologicznym San Zeno, Wyższym Instytucie Nauk Religijnych oraz w Fundacji Toniolo w Weronie.

Książka *Metafora e didattica in Proverbi 1-9* jest przygotowaną do druku rozprawą doktorską, którą ks. Signoretto obronił na Wydziale Teologicznym Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie. Jej recenzentami byli: Nuria Calduch-Benages i Charles Conroy. Prof. N. Calduch-Benages jest ponadto autorką wstępu (s. 7-8). Píše w nim: „Studium to jest oryginalne, gruntowne i intuicyjne, co z pewnością będzie otwierać nowe horyzonty i pobudzać do stawiania nowych pytań wobec pierwszego zbioru Księgi Przysłów” (s. 8).

Trzon pracy stanowi pięć rozdziałów, poprzedzonych wprowadzaniem i zakończonych konkluzją. Wprowadzenie (s. 11-24) zgodnie ze swoim tytułem *Zebranie i organizacja* gromadzi i porządkuje najważniejsze informacje dotyczące Prz 1-9 oraz sygnalizuje to wszystko, co znalazło się w poszczególnych rozdziałach książki, podając przy tym najważniejsze pozycje bibliograficzne. Wprowadzenie kończy się siedmioma wskazówkami metodologicznymi.

Rozdział I został zatytułowany *Kompozycja i redakcja* (s. 25-54) i ma charakter wprowadzący. Omówiono w nim dwa zagadnienia: Prz 1-9 – dziesięć pouczeń i poematów mądrościowych oraz *Sitz im Leben* Księgi Przysłów i jej warstwy przedredakcyjnej. Autor prezentuje w nim najważniejsze badania dotyczące środowiska, kompozycji i redakcji księgi, zwłaszcza rozdziałów 1-9. Czyni to rzetelnie, bez niepotrzebnych opisów, tym bardziej że literatura dotycząca tej kwestii jest bogata.

W rozdziale II *Poezja i układ* (s. 55-76) ks. Signoretto ukazuje dwa kierunki hermeneutyczne, obejmujące Prz 1-9. Pierwszy z nich dotyczy układu (struktury) zbioru, drugi – powiązania ze sobą metafor. Jest to rozdział teoretyczny, bardzo dobrze opracowany, mocno oparty na literaturze przedmiotu, szczególnie angielskojęzycznej. Zaprezentowaną teorię wdraża w następnych dwóch rozdziałach.

Struktura i system metaforyczny w Prz 9 to rozdział III (s. 77-120). Ze względu na powiązania z kolejnymi rozdziałami można go określić jako kluczowy dla całej pracy. Rozpoczyna się przekładem Prz 9, a następnie analizą filologiczną. Po badaniu leksykalnym autor przechodzi do egzegezy tekstu według przedstawionych już kierunków hermeneutycznych, czyli struktury oraz metafor Prz 9. Studium to przeprowadza na dwóch grupach tekstów: opisujących uczty Mądrości i Głupoty (Prz 9, 1-6. 13-18) oraz pouczających szydercę i mądrego (Prz 9, 7-12). W analizie struktury poruszono następujące zagadnienia: Prz 1-6. 13-18 jako teksty ramowe rozdziału, Prz 9, 7-12 jako perykopa enigmatyczna oraz struktura końcowa Prz 9. Natomiast w analizie metafor ks.

Signoretto wpierw wprowadza czytelnika w układ metafor i ich powiązania, a następnie szczegółowo ukazuje przesłanie metafor uczt (Prz 9, 1–6. 13–18). Osobno porusza zagadnienie Prz 9, 7–12. Rozdział ten kończy się krótkim podsumowaniem zatytułowanym *Prz 9 – metafora i dydaktyka*, w którym możemy przeczytać: „System metaforyczny uwydatnia charakter syntetyczny Prz 9, gdyż jest aluzyjny: każdy symbol może nawiązywać do wielu rzeczywistości, może posiadać liczne konkretne odniesienia. Podczas gdy płaszczyzna dydaktyczna rozdziału uwydatnia jego charakter egzemplaryczny: oferuje przykład antytezy, nawet jeśli nie jest on w stanie wystarczająco wyczerpać wszystkich możliwych znaczeń metaforycznych” (s. 120).

Kolejny czwarty rozdział *Układ i system metaforyczny Prz 1–9* (s. 121–189) jest studium porównawczym. Najpierw autor omawia Prz 9 oraz pierwszy zbiór Księgi Przysłów. Natomiast dalsze stronnice książki to ponowne wykorzystanie znanych już kierunków hermeneutycznych. Pierwszy (dotyczący struktury) formułuje układ Prz 1 i Prz 7–8 w świetle Prz 9. Ks. Signoretto w kilku zdaniach wyjaśnia sposób doboru poszczególnych fragmentów, a następnie przeprowadza ich analizę porównawczą. Zestawia następujące fragmenty: 1, 27 i 9, 7–12; 1, 8–19 i 1, 20–33; rozdział 7 i rozdział 8; 1, 8–19 i rozdział 7 w świetle rozdziału 9; 1, 20–33 i rozdział 8 w świetle rozdziału 9. Ostatni paragraf to badanie struktury sekwencji narracyjnych w świetle Prz 9, 1–6. 13–18. Poprzez drugi kierunek hermeneutyczny (metafory) autor analizuje Prz 1 i Prz 7–8, odnosząc te teksty do Prz 9, 1–6. 13–16. Kolejny krok egzegetyczny to badanie Prz 2–6 w świetle antytez Prz 9, 1–6. 13–16. Dział ten kończy się kilkudziesięciu podsumowaniem, wykazującym koherencję analizowanych tematów.

Ostatni rozdział *Metafory i dydaktyka w Prz 1–9* (s. 191–236) rozpoczyna się zdefiniowaniem znaczenia hebrajskiego wyrazu *māšāl* (powszechnie tłumaczonego jako „powiedzenie”, „przysłowie”). Ks. dr Martino Signoretto proponuje zwrócić uwagę na pierwotne znaczenie czasownika *mšl* „być jak” (s. 191) oraz na jego wydrźwięk w Księdze Przysłów. Następne paragrafy to zestawienie ze sobą metafor i dydaktyki Prz 9 z punktu widzenia ich formy i treści oraz analiza różnic pomiędzy nimi. Po rozważaniach teoretycznych autor przechodzi do płaszczyzny egzystencjalnej. Jego studium biegnie w kierunku etyki, noetyki, poezji oraz kosmologii – porządku i chaosu, a kończy na aspekcie soteriologicznym – śmierci i życiu. Na koniec tego rozdziału poruszono kwestię objawienia i źródła Mądrości (Prz 8, 22–31).

Książkę kończy konkluzja *Zestawienie, układ i teologia* (s. 231–236) oraz zestaw tablic (s. 237–261). Jest ich wszystkich 29. Dziesięć z nich utworzono na podstawie innych prac, pozostałe są owocem studium ks. Signoretta. Tablice są skonstruowane przejrzysto i interesująco, doskonale ilustrują poruszane zagadnienie i graficznie przedstawiają analizowane kwestie. Całość uzupełnia ułożona w jednym bloku bibliografia (s. 263–279) oraz indeks autorów (s. 281–284). Objasnienie skrótów zamieszczono na początku książki (s. 9–10).

Metafora e didattica in Proverbi 1–9 ks. Martino Signoretta jest studium rzetelnie przeprowadzonym, jego treść wyjaśnia dobrze temat. Autor wykorzystał literaturę przedmiotu, przy czym potrafił zachować własne, twórcze spojrzenie na Księgę Przysłów 1–9. Książka jest bardzo dobrze wydana, a mimo to niezbyt droga. Zarówno w tekście, jak i w tablicach zachowano właściwą wielkość liter hebrajskich, co pozwala na swobodne ich odczytywanie.